

SZENTES és VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap és csütörtökön.**
Előfizetési ár:
Egyszerre 2 korona 50 fillér, félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Görög-udvar,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket:
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

Hatóságok mulasztásai.

A nemzetek közt egy se olyan gyámoltalan és anyámasszony nemzet, mint mi magyarok vagyunk. Ez a történelmi példákkal illusztrált állítás mindinkább megerősödik, ahogy a többi országok haladnak a kulturális és gazdasági tökéletesedés felé, mi pedig még mindig ama bizonyos kátyúban evickélünk, amelynek közelében ott van ugyan a száraz út, de már annyira megszoktuk a kátyút, hogy abból kimozdulni lusták vagyunk, vagy talán tartunk, hogy nagy lesz a zökkenő. Harcolni, dorézolni mindig szerettünk, de magunkért valamit tenni, mindig lusták voltunk és az az összetartás, ami megnyilvánult a háborús küzdelmek egynémelyikében mindig hiányzott akkor, ha arról volt szó, hogy lendítsünk a magunk országa kulturális, anyagi és független önállósági törekvésén — ha ugyan törekvés volt.

Az utóbbi évek fölszínre kerülő kérdései között sok olyan, ólomsúlyal reánk nehezülő van, amely nemcsak megbilincseli a haladást, hanem az ország lakosságát a további évek előretörő feladataiban olyan küzdelmek elé is állítja, amelyek nemhogy biztosítanak a boldogulást, hanem inkább évekre visszamenőleg hátraszorítják a célok megvalósulását. Az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi pangás nem olyan ördög, melyet csak az előrelátók festenek a falra, hanem az a tény, ami kevés idő múltán már rémületet kelt a teljes bekövetkezéssel. Keresik, kutatják az okát és ha megtalálják, nem a veszedelem elkerülésén iparkodnak, hanem összetett kézzel várják, míg a körmükre ég a baj.

Es ha ebben hibások voltak a kormányok, ugyanolyan felelősség és kérdőre vonás illeti a városok hatóságait is. Azok a mulasztások, amelyek elkövetettek, most nehezdednek zsbabasztoán a nemzet anyagi jólétére. De amikor nyögünk alattuk, még mindig megelégszünk annyival, hogy majd a kormány tesz valamit; a hatóságok azonban boldogan alusznak, elteve és megelégedve a kabinet nemzeti és nagy voltától.

Példát erre legközelebb a városok kongresszusából merítünk. Szó került ott sok mindenről és többek között memorandumot szerkesztettek a kormányhoz az általános drágaság miatt. Hogy tegyen valamit a kormány: szüntesse meg a drágaságot. Magyarán ez

annyt tesz: gondolkozzál kormány, törjed a fejed, majd mi addig elszivunk egy-két pipa dohányt. Pedig hát mennyi városfő, tanult, okos ember jelent meg azon a kongresszuson, akik a székfoglaló beszédükben bizonyosan elmondták, hogy városuk ügyét a szívükön viselik. De ha így van: miért bízzák akkor a kormányra?

Ha már az általános drágaságról esik szó, kapjuk ki ebből a húsrágaságot, amelyet, ha így tart, legközelebb hűsinségnek nevezünk. Gondolt-e a valaha a hatóságok összessége, hogy ez is bekövetkezik? Vagy most, amikor általános a feljajdulás miatta, van-e hatóság, amely lelkiismeretes munkával fáradsa a megszüntetésén? Nincs. Mert ha akad is város, amely hadat üzent a húsrágaságnak azzal, hogy hatósági mérszárskéket állított, a hadakozást mindjárt megszüntette, amint kitént, hogy ráfizet a hatósági mérszárskékre. Ezen túl aztán nem ment. A jövő szituációt nem izgatják, mert hiszen kényelmes dolog a változatlanba belenyugodni.

Pedig ennek nem szabad így történni. Kevés a reménység, hogy majd csak megszűnik a szerbiai határzárlat, meg Bulgáriából is megindul talán az állatkivitel nyugot felé. Ha ez így történik is, csak az következik belőle, hogy a húsrágaság nagyvonta csökken: ellenben nem az, hogy meg is szűnik. Mert sem Szerbia, sem Bulgária nem tényszerűt annyit, hogy Magyarország és Ausztria szűkségét kielégítse, ha még úgy szomszédos államok is. Tehát ha még van is remény a húsrágaság csökkenésére, törődni kell azzal, hogy teljesen meg is szűnjék. Tessék példát venni a kicsiny Szerbiától, ahol egy kiló hús 25 krajcár. Gondot fordít az állattenyésztésre, nem úgy, mint mi, akiknél az állattenyésztés évek óta pang a hatóságok mulasztásai miatt. Közigazgatni rossz közigazgatási alapon, kultúrmozgalmakat indítani ferde nyomokon, politikát csinálni pár percig tartó fölhevülésekből, — ezt tudunk. De egyetlen egy hatóság sem foglalkozik az állattenyésztés komoly feladataival, legfőleg csak annyiban, hogy néhány apaállatot tartanak.

A hatóságok mulasztásai közé járjuk a magyarság fogyását is. Ha a kormányok gyámoltalanok voltak és a mai is gyámoltalan, a városoknak nem volna szabad tétlenül, összetett kézzel nézni a kivándorlást. Az elégedetlenség, a munkahiány és munkásnyomor enyhítésére, az ezekből fakadó sebek heg-

gesztésére a hatóságok vajmi keveset, mondhatni semmitsem tettek. A jövő perspektívájában már előrevetni árnyékát a szocializmus, amelynek magyarországi talaján most még egészen teljesen hajtások teremnek, ámde az évek meghozhatják, hogy a nagyra növekedett tábor imponáló erejével követelni is tud. Ettől pedig félnék és irtóznak. Ha tehát elkerülni akarják, nem az elnyomással hanem a boldogulással, az anyagi jobbléttel való hozzájuttatással kell segítenie a bajnak nevezett munkáselégedetlenség. A külföldön, Franciaországban, Németországban régen felépítették a munkásházákat, nálunk alig pár város gondoskodik még erről. Másutt a gazdasági és ipari iskolákat fontosabbnak tartják, mint a gimnáziumot; nálunk ennek éppen a fordítottját látjuk. Elszámolhatjuk a 10 ujjunkon, hány eféle szakiskolánk van. Belterjes gondalkodásról fogalma sincs a magyar földművesnek. Ugy odanőtt a kaszához, kapához, ekaszarvához, hogy belehalna jórésze, ha valami fránya gépezettel kellene a munkákat ellátnia. És mindezekkel nem törődnek a hatóságok, a munkásnép pedig egyre vitorlázik Amerika felé. Az igaz, hogy a kormányának tervei vannak a kivándorlás szigorítására törvényt alkotni, de ezzel is inkább reakciós szellemet mutatna. Más eszközöket keresen: ezek között pedig érdemes volna a Duna-Tisza, a Béga, a Maros és Temes szögei bizonyos részeinek betelepítésével foglalkozni.

Az ipari, kereskedelmi gyöngeség régi keletű dolog. Mindig a kormányokra bízta a városok, hogy teremtsen az ország érdekében. A magyar iparosról fáj elismerni, hogy nem veheti fel a verseny képzettség tekintetében a külföldivel; de így van. Külföldön ipari szakiskolákat emelnek, Magyarországon alig van néhány, ahol az ipart elméletileg és gyakorlatilag is tanulja az ifjú, míg a mesternél két évig gyereket dajkál, hogy a harmadik-negyedik esztendejében jól-rosszul tanítsák. A kereskedői pályára kevés képzett ifjú lép. Annál több a diplomás koldús. De hát kevés az iskola is, ahol kellő szakoktatást nyerjen a kereskedőnek készülő. De lehet-e ez baj? Hát ha az államnak nincs elég tőkéje, a városok, fentartva a községi jelleget, nem építhetnek, nem létesíthetnek ipari és kereskedelmi iskolákat?

Bankett, ünneplés, arra mindig van pénz a városoknál. De intézményekre, miknek közhasznú céljuk volna,

nincsen. Lelkesedni, kivilágítani, kongresszusozni tudunk. A magyar ipar érdekében szivesen lármázunk, a magyar kereskedelemért sikra szállunk akadémiás jellegű vitaközlésekkel de tenni értök valamit: erre lusták és fásultak vagyunk.

Mindezek olyan kérdések, mikkel már régen kellett volna foglalkozni. Tudják ezt: kormány és hatóságok egyformán; de abban meg nekik van igazuk, hogy tétlenül nézni a dolgokat jobb, mint azokba beleavakozni.

A tanítók fizetésrendezése. Magyarország tanítói gyűlést tartottak a hét elején a fővárosban. A gyűlés az Akadémia kistermében folyt le s természetes, hogy legelő sorban a fizetésrendezés kérdésével foglalkozott. A tanítók izgatottan, sok és jogosult keserűséggel tárgyaltak ezt a kérdést. Hevesen keltek ki a kormány és az országgyűlés többsége ellen, amely eddig csak hitgette őket, de érdekükben mit sem tett, a sok millióra rugó ígéretről egy fillér árút sem váltott be.

A nagygyűlés kimondta a szervezkedést és elhatározta, hogy a tanítóság fizetésügyek napirendjén tartására — főként a városi tanítók közül — tisztagűgagitationális bizottságot és központi irodát szerveznek. — Ennek feladata a memorandum megszerkesztése és a további akció irányítása. Az Országos Bizottság elvárja minden tanítóegyletűtől és minden tanítótól, hogy az irányítás szerint fog cselekedni.

A gyűlésen, mely rendkívül viharos lefolyású volt, felállt egy szónok és bejelentette, hogy Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter három het alatt benyújtja a fizetésrendezésről szóló törvényjavaslatot. Ezt a szónokot a nagy viharban meg sem akarták hallgatni.

Később megis rendet teremtettek valahogy és ekkor a szónok bejelentette Apponyi üzenetét, amely szerint: a közoktatásügyi miniszter december derekaiig fizetéselméleti javaslatot nyújt be a képviselőházhoz.

A javaslat szerint a tanítók fizetési minimuma évi 1400 korona lesz.

Az új fizetés január elsejétől lép életbe, de mindent tanító három hónapra visszamenőleg is megkapja a fizetési többletet.

Ez tehát a legújabb terv. Apponyi Albert gróf legelőször — az 1907. évi költségvetés benyújtásakor — semmit sem akart a tanítóknak juttatni. Az országos elégetlenség folytán aztán 1908. január telt ígérte. Amikor látta, hogy a tanítók szervezkedése tovább folyik, 1907. július elsejére gondolt; a tanítók országos nagygyűlése most végre kiszorította belőle az 1907. januárú szülő ígérte.

A legújabb ígéretrre a tanítók elhatározták, hogy január elsejéig várnak. Addig nem hadakoznak, csak résen lesznek. Ha a kormány bevalja ígérteit, megszüntetik a hadállapotot, de ha az újabb ígéretről is csak annyit valtanak be, amennyit az eddigiekből, vagyis semmit: akkor folytatják a kiméletlen harcot, a létért való küzdelmet.

Es igazat kell adnunk a tanítóknak, hogy így határozta, mert labhoz tehetik a fegyvert, de el nem dobhatják a maguk jól felfogott érdekében A kormány és a többségi pártok már annyiszor hitgettek, csalógatták a tanítókat, hogy a most kapott legújabb ígéretrre sem hihetnek addig, míg a kormány azt tényleg meg nem valósítja. Majd ha a miniszter által december hó folyamán benyújtani ígérte tervezet törvényerőre emelkedik és ha az ki is elégette a tanítókat, akkor beszűntethetik az akciót. Eöbbsz semmiesetre sem.

Szervezkedésben az erő: ezt a régi igazságot már megtanulhatta a magyar tanítótság. Évekig kért, könyörgött hibába; de hogy néhány hét előtt országos szervezkedés kezdtek, ime a közoktatásügyi kormány viszonylag rövid idő alatt maris a harmadik tervezetet készítette el fizetésjavításra nézve. Ez csak eléget okulás szolgálhat arra, hogy a szervezkedést nem lehet addig abban hagyni, míg jogos igényük győzelmét ki nem küzdötték.

A budapest—csongrádi csatorna.

Ira: Bogdánfy Ödön királyi főmérnök, műegyetemi magántanár.

Bár az 1900. évi XXX. törvényekben tiszteletreméltó törekvés nyilvánul meg a kozhasznú, nagy öntözőcsatorna létesítése érdekében, nem hiszem, hogy e törvény alapján közülök egy is létesüljön.

Két kolmeny nehezíti meg a nagy öntözőcsatorna megvalósulását. Az egyik a birtokosok tarsulasanak nehézsége, a másik az állami hozzájárulás módja a költségekhez.

A birtokosok nehezen alakítanak öntözőtársulatot, mert az ily vállalkozás tetemes tökébefektetéssel és nagy kockázattal jár. Főként az első üzleti évek viselik meg a birtokost, mert az öntöző gazdálkodásba nem vagyunk beletanulva. Még kell szoknunk a különleges növények természetét, a földmívelésnek különleges, szinte kerteszkedő módját, melyhez éber felügyelet és sok munka szükséges.

Es az állami hozzájárulás nem csökkent nagyon a kockázatot. Ha valamely öntözőterület részére a birtokosok tarsulása alapján, egységes terv szerint öntözőcsatorna létesítenek, az állam csak akkor támogatja anyagi segítséggel a vállalatot, ha az öntözőterület birtokosai nem akarnak mindnyaján a tarsulatban s így az öntözésben résztvenni. Az állam akkor az öntözésben részt nem vevő területekre jutó évi terhet viseli, de csak abban az esetben, ha a tarsulat az összes évi tehernek legalább a felét fedzi. Az állami támogatás maximuma tehát a vállalat évi terhének fele s e támogatás, mely legelőbb ötven évig tart, évről-évre abban a mértékben csökken, a mint az öntözésben résztvevők száma szaporodik. Az előadottakból világos, hogy az állami támogatás, ha elősegíti is az öntöző csatorna megvalósulását, nem csökkenti az egyes öntözés alá fogott területekre jutó terheket, sem az öntözéssel járó kockázatot.

A birtokosokra sokkal kevesebb kockázattal járna, ha az állam az évjáradék helyett az építő költség egy részét viselné, vagy ha maga építené ki az öntöző csatorna s a birtokosoknak a vizet pénzben adná el, a mint rá a külföldön sok példa van. Késégkivül, ez utóbbi mód volna a birtokosokra a legkevesebb kockázatos. De vajon venné-e a magyar birtokosság a vizet? Vajon nem történhetné-e meg, hogy meglenne a nagy öntözőcsatorna és mégsem öntözének? Az állam pedig haszontalanul venné be magát nagy költségek közébe.

Nem lehetetlen, hogy a dolog így is üthet ki. Legalább is számíthatnánk az első évek sikertelenségére. Es mégis meg kell

próbalnunk ezt a vállalkozást a kezdeti sikertelenségnek biztos tudatában, mert így rászoktathatók a népet, hogy a régmódi gazdálkodásról az intenzív gazdálkodásra térjen at.

Es soha kedvezőbb alkalom erre a vállalkozásra nem kínálkozott még, mint a Duna és Tisza közötti csatorna létesítése.

Ha eme csatorna részére Budapest és Csongrád között mely bcvagast létesítünk, akkor a Dunából 40—50 köbméter vizet vezethetünk masodpercenként a Tisza felé s ezzel a vízzel az alacsony dombhat és síkság Tisza-menti részét öntözhetjük. A 40—50 köbméternyi vízmennyiség a nagyméretű csatornaban úgy lassan mozogna, hogy a hajózást nem zavarna s így egyszerre a közlekedést és mezőgazdaságot egyaránt szolgálja. Sőt a viznek a Tisza felé első részén való lebuktatásával még mintegy harom ezer lóerőnyi energia is termelhető, mi ipari és mezőgazdasági, valamint hajózó célra volna felhasználható.

Ez a csatorna első próbája lenne a nagy öntözőcsatornáknak. Létesíthető a nélkül, hogy felsülés jarna a nyomában, mert a csatorna mindjárt megnyitása napjától teljes mértékben szolgálja a hajózást, a melynek érdekében elsősorban készült s az öntözés később abban a mértékben fejleszhető, a mint ebben az irányban a szükségletek jelentkeznek.

Sőt azt sem tartanám megokolatlannak, ha az állam az öntözés terjesztésére bizonyos fokú kényszert alkalmazna.

Ha Belgium teljesen konszolidált birtokjogi viszonyok közepette megtehette azt, hogy a Compinc-csatorna mentén kisajátította azokat a földeket, melyek öntözőterületek voltak, de a melyeknek birtokosai öntözni nem akartak és eme kisajátított földeket az öntözésre való berendezés után ismét maganosoknak adta el: kerdem, miért ne tehetné meg ugyanezt a magyar állam is a Duna és Tisza közötti csatorna mentén, midőn üttörő munkáról, az öntözés eddig ismeretlen módjáról és hasznának megismertetéséről van szó?

De azt hiszem, hogy nálunk ilyesmire nem fog sor kerülni. Ha a mi értelmes és szorgalmas magyar népünk látni fogja az öntözés hasznát, tömegesen fog jelentkezni öntözővált, s az öntöző gazdaságok sokkal hamarabb berendezkednek a csatorna mentén, semmint gondolnók.

Es ha a tervezett Duna és Tisza közötti csatornát ily módon, az öntözéssel kapcsolatban létesítjük, clesnek mindazok a kifogások, melyeket cilene s nagybirtokosok és nagykereskedők folhoznak.

A földbirtokosok közül egyrészt Zveleńsky Róbert gróf, másrészt Pallavicini Ede ögróf támadták meg a tisztán hajózásra szolgáló csatorna tervezetét és igyekeztek kimutatni, hogy belőle a mezőgazdaságra haszon nem hárulnik. Öntözőcsatornával szemben a kifogások természetesen meguem állhat.

Érthető a földbirtokosoknak az az állítása is, hogy a tisztán hajózó, tehát magasvezetési csatornákból csak azoknak lesz hasznuk, a kik csinálják.

Mert valójában miként áll ez a dolog a nagyköbnség szemében? Csatornát terveznek a Duna és Tisza közt, de a helyett, hogy atvagnak a két folyó közötti, mintegy húsz méter magas dombhatat, — mi tölgyeszdű dolog volna, — inkább fölviszik a csatornát és vele együtt a hajókat a dombhat tetéjére. De ebben az esetben a csatorna tölőpontjára vizet kell vezetni. Honnan vegyük a vizet? A mérnökök azt mondják, a Dunából kell szivattyúzni. Tehat szivattyúkat is kell fölállítani a csatorna számára. De honnan vegyük a szivattyúk hajtására ez energiát? Lehetne gőzgépeket is alkalmazni, de ez tölgyeszdű dolog volna. Sokkal szebb a megoldás, ha a Garam vizerejét hasznosítjuk erre a célra. A Garam harminc köbméter vizet atvezetjük az Ipoly völgyébe, lebuktatjuk ötven méter magasabból és nyernük vele 15000 lóerőt. Ebből bőven telik a csatorna számára. De ez még nem minden. A dolog még tovább is lehet bonyolítani.

A Garam nem hoz kisvizkor harminc köbméter vizet másodpercenként. Ezért pótlásról kell gondoskodnunk. Építsünk hát a Garam völgyében nagy völgyzárógátakat, létesítsünk ott velők nagy tavakat s gyűjtítsünk össze 60—100 millió köbméter vizet. Így aztan meglesz szárazságkor is a Garamnak a harminc köbméter vize másodpercenként.

A ki talán azt hiszi, hogy mindez tréfa, járjon utána s meglátja, hogy a magas vezetési csatorna a szivattyúk, a szivattyúk a Garam vízerejének hasznosítását, a vizierő hasznosítását a völgyzárógátakat mint vonják maguk után.

Ugy van az, hogy nekünk nem kell semmi, a mi egyszerű és jó. Megszoktuk az összetett gondolkodást. Annál okosabbak vagyunk, minél bonyolódottabbban tudjuk megoldani a legegyszerűbb kérdéseket.

Ma mar a Duna és Tisza közötti csatorna kezd háttérbe szorulni s a garami vízű művészi vízvezeték a vezérserepet.

Hat hiszen elismerem, hogy a garami vízű művészi terve önmagában véve szép gondolat s méltó annak a mérnöknek a zsenialitásához a kinek az agyában megszületett. De oly módon létesíteni ezt a garami vízű művészt, hogy örökidőkre megőrítsük vele a Duna és Tisza közötti hajózási csatornát, ez az, a mi ellen a legkomolyabban állást kell foglalnunk.

Es azt hiszem, hogy ez a gondolat vezette Klein Gyula főzsidetaneost, a magyar kereskedővilág és kiváló képzettségű szakteknitűjét, midőn ezt a kijelentést tette: »Értem, hogy a technikusokat nagyon csábítja a Duna—Tisza-csatorna érdekes problémája, de nem öket illeti meg a döntő szó.«

Teljesen igaz. A döntő szó nem lehet más, mint az a közgazdasági haszoné, mely a csatornából származik.

Mig a magasvezetési csatornán Klein Gyula nem tudta megtalálni a kellő közgazdasági hasznót, bizonyára megtalálja a mely bevágási csatornában, mely a mezőgazdasági és ipari téren elérhető jövedelmességével lehetővé teszi, hogy a közlekedés rajta szabadon történjék, hogy a csatornán ne szdjünk vámot, illetőleg e vámot akkorára csökkentünk, hogy belőle csakis a csatorna fontartásának és kezelésének költségei térüljenek meg.

De hat mekkorára becsülhetjük a csatorna ipari és mezőgazdasági hasznát? Erődes és számításba venni mindezt a csatorna létesítéskor?

Ha az öntözővizet negyven köbméterre vesszük és literét harminc koronáért árusítjuk évenként, ez maga evi 1,200,000 koronát képvisel. Hozzájárul még haromzser lőerő, melyet évenként száz koronával értékesítve, 300,000 koronát kapunk. Így tehát a közvetlen mezőgazdasági és ipari haszon évenként mintegy másfél millió korona, nem tekinve egyéb közvetett hasznát, hogy az öntözővíz és az energia felhasználása révén új termelő ágak honosodnak meg s hogy az adónak új forrásai nyílnak meg.

Természetes, hogy mind a negyven köbméter öntözővíz, mind a haromzser lőerőnyi energia csak akkor válik jövedelmessé, ha el tudjuk árusítani. De kétségtelen, hogy a mely bevágási csatornával ezek a javak kapcsolatban vannak s csak az idő és ügyesség kérdése, hogy ezeket a javakat értékesítsük.

Es így, ha a csatorna létesülését önmagában véve gazdaságosnak ismerjük el, talán csakis a földbírtokoknak és kereskedőknek az az óhaja is, hogy előbb a folyókat szabályozzunk s csak aztán építsük meg a csatornát. Annál is inkább eleshetik ez az óhaj, mert a csatorna megépítése szükségképpen maga után vonja a folyami vízüthálózatunk megjavítását úgy, hogy a csatorna megépítése nyomán közgazdasági életünk hatalmas föllendülése várható.

Ujdonságok

Szentes, 1906. november 15.

— Erzsébet. Szent név ez nekünk, melyet kegyelettel ejt ki minden magyar.

Legendák végtelen sora fűződik hozzá, melyeknek ragyogó glóriájából földön túli arányokban emelkedik ki megdicsőült felséges királyasszonyunk alakja. Mint asszony, csak szenvedett, s mint királyné, csak jót tett. Egész élete vértanúság volt, melynek tövisei között ritkán nyílt rózsza, de szenvedéseit elfeledtette a népeinek boldogulásáért való szüntelen munkálkodás és ha olykor a nehéz aranykorona kivérezte fonékt homlokát, enyhítette fájdalmát a rajongó szeretet, melylyel alattvalói minden lépését követték. Mert szerettük szívünk mélyeséges szeretetével. És ő is szeretett minket, magyarokat. Sokat, nagyon sokat tett értünk. Letörte kezünkrol a bilincseket és attól fogva valóságos nemtőnk, védő anyalunk és erős szavú szószólónk volt a trón számolyánál. . . Egyszer aztan jött a hír. Fekete szárnyakon érkezett a sötét tudósítás, hogy svájcbán ahol gyógyulást keresett beteg szívére, meghalt a mi Nagyasszonyunk. Megölték a legnemesebb nőt, kinek fejét valaha királyi korona ékesítette. Nemes szivéből kilobbant az élet és a nagylélek, mely fenséges volt, felszállt oda, ahol nincsen szenvedés nincsen fájdalom. . . Tíz éve már ennek. A geni fő csodás szépségű partján tiszter nyílt azóta a rózsza és tiszter hullatta levelét a hegyek árnas lombkoronájára; de a mi lelkünk nagy szeretetét nem változtatta meg az évek múlása. Messze sugárzó langja olthatatlanul lobog és megdicsőült Nagyasszonyunk nevének évforduló napján ma is könyek gyűlnek szemünkbe. Sirunk és imádkozunk lelkének csendes nyugalmáért, a mint ő is imádkozik odafönt az arván maradt, szegény magyar népéért. . . Folyó hó 19-én volt Erzsébet napja és ezt a napot, mint minden évben, az idén is kegyeletes ünnepek szentelte úgy a főgimnázium, mint a polgári leányiskola melyekben Erzsébet királyné emlékeztetésére adoztok s aznapra szünetelt az oktatás. Az elemi iskolák közül a zsidó iskolában volt Erzsébet-ünnep és az napra iskolai szünet. Magyarok vagyunk mind, e város lakosai. Óhajandó volna, hogy jövőben az összes iskolák ünnepeit szenteljenek Erzsébet-napjának, melyen a növendékek kegyelettel emlékezzenek meg megdicsőült Nagyasszonyunkról.

— Előkezületek a főispáninstallációra. Néhány nap vaszalt el még bennünket attól, hogy az ősi Csongrádvarmegye főispáni székhébe K e l e m e n B e l a t beiktassuk. A megyén s megyszerzte szorgosan készítik elő ezt a beiktatást, hogy külső fényében is impozáns legyen. A főispánnal kedves vendégek jönnek hozzánk: a szülői, neje, sógora R e c k I v a n feleségével és leányaival s más rokonok, akiket bizonyára szeretettel fogad itt mindenki s itt lesz rokona: Z s i l i n s z k y Mihály nyug. államtitkar, varmegyénk volt főispánja is, aki az ünnepélyes beiktatáson való részvételt levélben tudatta az alispánnal. A szomszédos törvényhatóságok legtöbbje szintén bejelentette már a beiktatáson való részvételüket, vagy elmaradásukat. Így S z e g e d képvisletében itt lesnek: L a z á r György polgármester, B e c s e y K a r o l y dr. orsz. képviselő, R a i n e r J o z s e f főkapitány, F o d o r K a r o l y és G a á l E n d r e tanácsnokok, C s e r n o v i c s A g e n o r, G y u r i c z a S á n d o r dr., K ó s z ó I s t v á n dr., K a s s J a n o s, P a p R o b e r t dr. ó s P á l f y D a n i e l törvényhat. biz. tagok; V a s á r h e l y képvisletében: J u h á s z M i h á l y polgármester, K m e t y k ó J o z s e f

főjegyző, S z a l a y J o z s e f dr. főkapitány, C s á k y L a j o s dr. főjegyző, S z a t h m á r y T i h a m é r tanácsnok és V é k o n y J o z s e f törvényhat. biz. tag; T o r o n t á l v a r m e g y e képvisletében: V á r a d y I m r e dr. és B o c h u s K a r o l y orsz. képviselő, P e r c s i c s Z o l t a n dr. nagybecskereki polgármester, C s á v o s s y I g n á c z dr. és F ó r i s J o z s e f f ő s z o l g a l i r á k; J á s z n a g y k u n s z o l n o k m e g y e képvisletében B e n k ó A l b e r t alispán vagy ennek helyettesítésében K e r e k o s G é z a főjegyző, továbbá H u s z k a I s t v á n dr., K u n A r p á d dr. és N y i r i K á l m á n dr. megyebiz. tagok. Itt leszenek természetesen a megyénkbeli összes orsz. képviselők s bejelentette részvételét K á l o s i J o z s e f orsz. képviselő is. B é k é s v á r m. alispánja tudatta, hogy elfoglaltsága miatt nem jöhet el, a szomszédos Csanád vármegyéből tegnapig értesítés nem jött. A társasághoz kibocsátott aláírási ívek is beérkeztek már jórészt s ezekből megállapítható, hogy legalább háromszázan leszenek a lakomán, melyet a főispán szünetletére a városi színházteremben rendeznek s amelyen a törvényhatóságok küldöttei és az országgyűlési képviselők, akiknek részére a polgármester úgy a P e t ő f i s z a l l o b á n, mint a K ö z p o n t i s z a l l o b á n lefoglal minden lefoglalható szobát, — Szentest város vendégei leszenek. A végleges megállapodás szerint K e l e m e n B é l a főispán vasnap Budapestről jön Csongradon át Szentesre. F é l c y h a z á t ó l C s o n g r á d j á k k ü l o m v o n a t o n teszi meg az utat s Csongradon résztvesz a tiszteleter rendezett társaságában, mely után ugyancsak különvonaton jön át Szentesre, ahová délután fél 3 órakor érkezik meg. Itt az allomásnál a város nevében M á t é f f y F e r e n c dr. polgármester, a 48-as népkörök nevében T a s n á d y A n t a l dr. körönlök üdvözlök. A Kossuth útca betorkolásánál diadalívvel emélnék a vasúttól a megyeházáig díszes bandérium vezeti az előrelatható nyenes menetet. A megyeházánál, az előcsarnokban a megyei tisztikar és a megyebizottság vár a főispánt, akit itt ha az alispán betegsége folytán ebben akadályozva volna, esetleg N a g y S á n d o r dr. tb. főjegyző fog üdvözölni. Este a főispán ad lakomát, melyre mintegy százhusz meghívót bocsátanak ki s a daloskór lampiónos szerezendával közönlök az új főispánt. A hatóság felkéri a haztulajdonosokat, hogy vasárnapra a hazaiakat lobogózzak fel.

— A visszavándorlás akadályai. A sok kivándorló közül, aki Amerikába hajózik át, bizony sokan is visszatérnek hozzánk, néhány esztendei kintlétel után, egy kis szerzeménnyel a zsebukben. Persze, mind jön vissza a hazába. Vannak, akik megalapítják kint a szerencsésüket és ott maradnak; mások meg elzülleben; de sok az olyan is, aki jönne, hanem hát az itthoni törvény akadályozza a visszavándorlást. Nem a rendőrlök körözött egyéneket értjük, akiknek száma a tömegben elenyészőben csekély, hanem azokat — és ez a többség — akik egy ostoiba paragrafusnak az aidozatai. A legényember kikerül a szolgálatból, hazamegy falujába. de mert a 3 estendő kiközönlökette a rendes foglalkozásából, nem tud mibe kezdeni, hát útlevelet vált Amerikába, — a katonai hatóság engedelmével. Pénzt akar szerzeni, hogy visszajöve, valamit kezdhessen. Két év múlva hívják fegyvergyakorlatra. Jönne is, de még annyija sincs akkor, hogy útiköltségét futná. Erre aztán a katonai ha-

tóság szökevénynek nyilvánítja, amire levelet kap a falujából, melyben figyelmeztetik, hogy haza ne jöjjön, mert mint katonaszökevényt keresik a csendőrök. Persze, hogy így kintreked a szegény ember véglegesen. Ez pedig nagyon helytelen és nem is okos eljárás. Vagy ne adjanak utlevelet tartalékos katonának, vagy ha adtak, ne nyilvánítsák szökevénynek azért, hogy Amerikából nem jöhetett haza tizenhárom napi fegyvergyakorlatra. Elfogni úgy sem lehet az ilyen szökevényt, de ha békén hagyják, hazajön magától s ha már éppen muszáj, leszolgálja akkor az elmaradt fegyvergyakorlatok idejét. Ezen a visszaszolgáltatáson, mely határozott akadály a visszavándorlásnak, talán lehetne segíteni a legközelebbi véderőtörvény — tárgyalása alkalmakor.

— **Eljegyzés.** Szathmáry Mihály dr. ügyvéd, a szentesvidéki takarékpénztár ügyésze f. hó 18-án este tartotta eljegyzését Gerőcz Erzsike kasszonyval, Gerőcz Lajos helybeli református lelkész szertartású, szépséges leányával. Az eljegyzést szők családi körben ünnepezték. A bajor menyasszonynak és szive választottjának teljes földi boldogságot kívánunk.

— **Az alispán betegsége.** Cicatricis Lajos dr. alispán, mint sajnálatát értesültünk ágyban fekvő beteg. Az alispán felső lábszáran kellemetlen gyúladás keletkezett, mely amellettye hogy rendkívül fájdalmas, különösen most, a főispáninsalláció küszöbén még alkalmatlan időben is jött, miután alig van a vármegegyén, aki őt ez ünneplés aktusnál helyettesítse. Tegnap a gyúladás valamelyest enyhült, lehet, hogy vasnapra az alispán már képes lesz az ágyat elhagyni. Egy azonban bizonyos: az alispánnak az az eltökélt szándéka, hogy ha baja nem enyhülne is, a vesztő kőgyűlésen mindenesetre részt vesz.

— **Tanulmány a községi takarékpénztárról.** Szentes város képviselőtestülete, néhány hónap előtt, Fabián Tóth István indítványára utasította a városi tanácsot, hogy tanulmányozza a községi takarékpénztár intézményét és tegyen javaslatot egy ilyen takarékpénztárnak esetleges létesítésére nézve. Erre a közzgyűlési határozatra adja meg most a feleletet egy — a városi képviselőkhöz szétküldött tanulmány, melyet Buggy Antal főjegyző szerkesztett a nála megskozott és a községi takarékpénztár intézményének minden részletkérdésébe beható, azt minden oldalról megvilágító alapos csgáll. A községi takarékpénztár ügyének előzetes megbeszélése céljából a polgármester folyó hó 24-re tanácskozássra hívta össze a gazdasági, pénzügyi és háztartási szakosztályokat, melyek tagjainak a főjegyző tanulmányát már megküldték.

— **Áthelyezés.** A helybeli állami főgimnázium tanári karának egyik legtehetségesebb és legrokonszenvesebb tagját, Bercz Sándor drt, áthelyezték tanári minőségben a budapesti polgári iskolai tanárképzőbe. Amennyire örülni tudunk annak, hogy Bercz tanár ezen áthelyezéssel egy — szép képességeinek megfelelőbb, mert tagabb munkakörbe lép elő, épp annyira sajnáljuk Szentestről való távozását, mely határozottan nagy veszteséget jelent az itteni gimnáziumra, de ami gyér kulturális mozgalmakra nézve is.

— **A balesetbiztosítás.** A képviselőház munkájúgyi bizottsága szombaton délután ülést tartott, melyen a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslatot tárgyaltak. Az ülése

részt vett Mezőssy Béla földmivélségügyi államtitkár is, aki Szathmári Mór bizottsági előadó ama javaslatára, hogy két éven belül a mezőgazdasági munkásokra és családokra is terjessék ki a kötelező betegség- és baleset elleni biztosítást, — kijelentette hogy ez a nagyfőntosságú kérdés a földmivélségügyi minisztériumban most tanulmányozás tárgyát képezi, de az ilyen cölgoakat fix határidőhöz kötni lehetetlenség. A gazdákönzés helyzete nagyon nehéz. A munkabérek óriásiilag emelkedtek és a kivándorlás miatt még így sincs elegendő munkaskéz. Ovakodnunk kell tehát minden olyan rohamot még inkább súlyosítaná. A kérdéshez még Molnár Jenő, városunk képviselője és Bernáth István szölkak hozzá s aztán a bizottság elhatározta felhívni a földmivélségügyi kormányt, hogy a mezőgazdasági munkások betegség és baleset ellen való kötelező biztosítását célzó törvényjavaslatot készítsen elő és lehetőleg mar a közel jövőben terjessze azt a képviselőház elé.

— **Külterületi istentisztelet.** Pap Lajos református körlelkész f. hó 25-én vasárnap délelőtt 9 órakor, urvacsoa kiszolgáltatással a szolai iskolánál, délután 2 órakor pedig a tőkai iskolánál tart külterületi istentiszteletet.

— **Halálozás.** Egy fiatal, mondhatni gyermekasszony korai haláláról kaptunk szomorú hírt. Bernáth Elekne Ugrai Ionka halt meg kedden éjjel, elete 18-ik évében, mely gyaszba döntve övét. Ma délután két órakor temetik a kora sirba dölt fiatal asszonyt édes atyjának: Ugrai Antal vendéglőnek kispiactéri házából. Legyen áldott emlékezete!

— **Ujoncozás.** Az 1906. évi ujoncjutalék sorozasat tegnap kezdte meg Szentesen a katonai és polgári vegyes bizottság. Az első napon 287 katonaköteles ifjú állt a mérték alá, akik közül a bizottság nyolcvanhatet, tehát a sor alá kerülteknek csaknem 30 százalékát találta katonai szolgálata alkalmassá. Ma folytatják s holnap befejezik nálunk az ujoncozást s aztán az asszentaló bizottság Csongradra utazik at, ahol hétfőn kezdik a sorozást.

— **Lövöldöző váltóór.** Luka Kálmán a szegvári vasutállomás váltóórá régebbi idő óta hadilábon állott Rozgonyi Antal földmivélsé. Lukanak ugyanis volt egy kis veteményese, amibe gyakorta beletévedtek a Rozgonyi tyusjai. Ez volt a haboruskodás oka. Egy összehozalkozás alkalmával aztan Luka a revolvert rantott elő és Rozgonyi bal-lábába lött. E miatt aztan most a szegedi büntető törvényszék elé került a váltóór, ahol azzal védekezett, hogy önévédelemből használt fegyvert, mert Rozgonyi a kérdéses alkalommal késsel támadta meg A tanúk azonban rácafoáltak erre a védekezésre s a törvényszék vétkesnek mondvá ki Lukát a súlyos testi sérülés vétségében, el is ítélte őt három havi fogházra.

— **Sok a magyar kivándorló.** Hengelmüller Laszlo amerikai magyar osztrák nagykövet, aki Bécsbe érkezve, ott hosszabb tanácskozott az új belügyminiszterrel, hir szerint Bécsből Budapestre jön, hogy a magyar kormány tagjaival tanácskozzék. A Magyarországból való kivándorlásról van szó, amely annyira megnövekedett, hogy a nagykövetség és a magyar-osztrák amerikai konzulatusok szemelyzete nem győzi a munkát. Hogy a magyar-osztrák hivatalnokok teljesíthessék a kötelezettségüket, számukat jelentékenyen szaporítani kell. A nagykövet erre nézve javaslatokat fog előterjeszteni. Ezeket

akarja a magyar kormány tagjaival megbeszélni, mielőtt visszatérne amerikai állomás helyére.

Okatlan és elítélendő

az az ember, aki betegesnek érzi magát anélkül, hogy állapotán segíteni igyekezne és amikor a legkisebb munka is faradságosnak tűnik és az ember életkedve fogyni kezd, ilyen esetben a gyógyszerkamajából alfoszorcavas mész és natron hozzáadásával készülő Scott-féle Emulsió egyike a legjobb és legbiztosabb szereknak test és idegrendszer erősítésére, felélesztésre. A Scott-féle Emulsió csakis a legfőbb alkatrészeket tartalmazza, felülmulhatatlan tápszer, mely gyorsan új kedvet és új életértőt önt az elptyhűdt szervezetbe. XI. 5—1

A Scott-féle Emulsió valódiságának jele a hátán nagy csukahalat vivő halász* védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér leveletyeg beküldése ellenében mintával bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL *Vrosi gyógyszer-tára

BUDAPEST, IV., VÁCI-ÚTCA 34./50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

Felelősszerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.

Kiadótulajdonos „Szentés és Vidéke” könyvnyomda

Kiadó bolthelyiség.

Simkó Ignác bórkereskedő evangélikus templom mellett levő házában egy bolthelyiség jan. 1-től kiadó. 3—3.

Nagy halestély a koronában.

Ísztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy szombaton, nov. hó 24-én este nagy halestélyt rendezek, mely alkalommal Győri Mihály női ének és tambura zenekara fogja a n. é. közönséget szorakoztatni. Egy adag hal 1 kor. 20 fill. Halat házhöz is adok ki. A n. é. közönség becses pártfogását kérve, Deutsch Lajos.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thiery in Pragrad bei Koblach-Sauerbrunn.

Minden utánzat és netán = nyomás büntethető. = Valódi a

Thierry-féle balzsam

csakis a zöld apácavédjeggyel. Törvényesen védve. Régtől híres, felülmulhatatlan emésztési zavarok, gyomorgörcs, kólka, katarus mellfájás, infúlenza stb. ellen. Ára: 12 kis, vagy 6 nagy üvegnek, vagy 1 nagy Speciális üveg patentzárral 5 korona bérmentve.

Thierry Certificatioonése általánosan ismert min: utólr-érhellen szer

minden, meg oly régi seb, gyúladás, sérülés, abszcussus és dagaszt ellen. Ára: 2 tégely 3 korona 60 fillér bérmentve. Szétküldi csakis előleges fizetés vagy utánvet mellett

Thierry A. gyógyszerüz Pragrada,

Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Eredeti köszönőiratok ezreit tartalmazó rőpirat ingyen és bérmentve. Raktár Budapest: Görök József és Dr. Egger Leó I. Lugoson Vértés L. gyógyszerárban. 50 — 29